2026-86-RE

Causa 2026-86-RE

(Veras Machado c/ CASS)

Número de registre 536-2026. Recurs d'empara

Aute del 16 de novembre del 2026

BOPA núm. 135, del 25 de novembre del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 21 d'octubre del 2026, per la representació processal de la Sra. Tamara Veras Machado, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 30 de setembre del 2026, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, que no sigui arbitrària i que no causi indefensió material efectiva, i, a la defensa, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la sentència dictada per la Sala Administrativa i que s'adoptin les mesures per restaurar els drets fonamentals de la recurrent;

Vista la Constitució, especialment, els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment, el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pere Pastor Vilanova;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. El 27 de gener del 2025, la representació processal de la Sra. Tamara Veras Machado va presentar una demanda contenciosa administrativa, mitjançant la qual sol·licitava l'anul·lació de les resolucions de la CASS adoptades el 8 d'agost del 2024 i el 26 de novembre del mateix any, que acordaven no atorgar a la demandant una pensió d'invalidesa del grup 2 derivada de malaltia comuna, per manca de compliment dels requisits legalment establerts.

1.2. El 9 de març del 2026, la Secció de Contenciós-Administratiu 2 de la Batllia va dictar una sentència que desestimava aquesta demanda i que declarava que les resolucions impugnades de la CASS eren ajustades a dret i als fins que legitimen l'activitat administrativa.

1.3. La representació processal de la Sra. Tamara Veras Machado va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 30 de setembre del 2026, la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que desestimava aquest recurs i confirmava, en els seus propis termes, la sentència de la primera instància.

1.4. El 21 d'octubre del 2026, la representació processal de la Sra. Tamara Veras Machado va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 30 de setembre del 2026, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret, que no sigui arbitrària i que no causi indefensió material efectiva, i, a la defensa, reconeguts a

l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent al·lega que la sentència impugnada manca de motivació tecnicojurídica i d'una absència de desglossament del percentatge o del grau d'invalidesa finalment atribuït.

- Retreu a la perit forense no haver efectuat tampoc un desglossament individualitzat de les puntuacions aplicades, ni haver identificat els apartats específics del Barem UCNSS utilitzats per valorar cadascuna de les patologies acreditades. I, seguidament, desgrana les valoracions diferenciades que manquen.

- A més, indica que l'informe oficial del Servei d'Ocupació del Govern acredita expressament, la inviabilitat real de reinserció laboral per motius estrictament de salut, i retreu a la Sala Administrativa que aquest no s'hagi valorat, ni tingut en compte.

- Sigui com sigui, afirma que aquesta absència de desglossament impedeix verificar adequadament els criteris aplicats, així com la forma en què s'ha assolit la conclusió final del seu 30% de menyscabament.

- Així, considera que la fonamentació jurídica emprada per la Sala Administrativa és detallada i precisa en l'anàlisi de l'aptitud mèdica dels facultatius intervinents, així com en l'abast dels informes mèdics. No obstant això, malgrat detallar el per què, les seves conclusions no poden tenir-se en compte per resultar poc empíriques, finalment sí que accepta, sense dubtar, les conclusions generals a les quals arriba l'informe pericial de reconeixement d'un grau d'invalidesa del 30%, sense haver emprat metodologia o barems empírics, i, per tant, segons el seu parer, aquest percentatge ha estat obtingut de manera arbitrària, circumstància que determina que el resultat final de la sentència provingui d'una base arbitrària i no empírica que la deixa en una situació d'indefensió.

- Conclou doncs, que la sentència impugnada presenta una fonamentació jurídica arbitrària i contradictòria, amb una motivació insuficient i desconnectada dels elements de prova i del dret aplicable, la qual cosa constitueix una denegació implícita de "*tutela judicial efectiva*", afegint que les argumentacions i la qualitat de les motivacions que dona la jurisdicció competent no es mouen dins dels àmbits d'allò que és raonable, i no entren dins el "*cànon de constitucionalitat*" que el Tribunal Constitucional ve definint per objectar, per què els fonaments donats són absurds o il·lògics.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li la sentència dictada per la Sala Administrativa i que s'adoptin les mesures per restaurar els seus drets fonamentals.

2.2. Argumentació de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia

- Després de citar la normativa aplicable (article 169 de la Llei de la seguretat social i l'article 8 del Reglament regulador de les prestacions d'invalidesa), la Sala Administrativa, d'acord amb la seva jurisprudència, exposa els requisits que han de concórrer per determinar si la persona assegurada pot o no pot continuar desenvolupant una activitat professional.

- Seguidament, examina el cas concret de l'apel·lant i constata, en primer lloc, que aquesta és força jove -26 anys- i recorda que la valoració de les patologies i de la seva repercussió en la vida laboral, s'ha de fer no només amb les explicacions que l'interessat pugui donar -que, certament són importants-, sinó també amb l'ajuda de proves objectives, és a dir, aquelles els resultats de les quals es poden mesurar pel metge amb independència de les manifestacions de la persona concernida, com poden ser analítiques, proves radiològiques o d'altres.

- Pel que fa a l'al·legació de l'apel·lant respecte del fet que la prova pericial no hauria valorat determinades patologies que l'afecten, la Sala Administrativa desgrana i analitza tota la documentació annexada a la causa, així com el seu contingut, els quals van ser objecte d'examen per part de la metgessa designada per realitzar la prova esmentada.

- Així, exposa, en substància, que del resultat de les exploracions objectives realitzades a la pacient, la perit judicial va concloure que "*la documentació clínica aportada acredita seguiment mèdic especialitzat des de l'any 2016 per simptomatologia dolorosa*" i que "*En aquest context, es pot considerar versemblant l'existència d'episodis puntuals d'incapacitat o absència laboral associats a fases de major intensitat simptomàtica (...). Tanmateix, la documentació disponible no permet establir de manera objectiva una limitació funcional sostinguda o continuada ni quantificar amb*

precisió l'impacte funcional al llarg del temps necessari per definir una incapacitat laboral en aquell període".

- La Sala Administrativa posa en relleu que la perit judicial no posa en dubte que l'agent pugui tenir episodis puntuals d'incapacitat, però, valorant les proves de diagnosi objectives -i no les apreciacions subjectives de l'agent mateixa-, considera que no és tributària d'una incapacitat laboral. Afegeix que es desprèn d'un informe (foli 26) que l'actora té hipocondria, somatitzacions, fòbies i obsessions, i en la documentació mèdica es recull que ella manifesta que la medicació li produeix efectes secundaris, i que per això no la pren, tot i les recomanacions dels facultatius que l'atenen.

- Afegeix que en l'informe pericial judicial, la metgessa forense explica els resultats de les proves objectives complementàries, i, o bé considera que els resultats són normals (com el de l'electromiografia); o que l'estudi és normal (radiografies de columna i peu, llevat un galindó); o que reflecteixen un estadi lleu-moderat (ressonància magnètica dels genolls); o que les troballes "*són lleus, freqüents en la població general, que no comporten repercussió clínica significativa ni limitació funcional en les activitats quotidianes o laborals*" (electrocardiograma i doppler Golor), o que es tracta de troballes inespecífiques, freqüentment incidentals i que no s'associen a dèficits neurològics, ni a deteriorament cognitiu o funcional (ressonància magnètica cerebral); o processos inflamatoris crònics lleus (resultats d'anatomia patològica); o es tracta d'una mínima calcinosi del tendó que es tributari de fisioteràpia; o troballes que no comporten risc de fractura, ni limitació funcional (densitometria òssia), o condromalàcia del genoll, que pot millorar amb fisioteràpia o altres tractaments.

- Conclou, doncs, que en definitiva, els resultats de les proves objectives de diagnòstic no permeten inferir que la part agent tingui una pèrdua que la incapaciti per treballar.

- La Sala Administrativa posa en relleu que, a partir d'aquestes patologies, la forense arriba a la conclusió que aquestes no determinen una incapacitat absoluta per a l'exercici de qualsevol activitat professional.

- Pel que fa a la fibromiàlgia, la forense la defineix com a una patologia crònica, no degenerativa i d'evolució fluctuant, que no comporta un deteriorament estructural progressiu, però que pot associar-se a una limitació funcional de grau variable, afegint que en el moment de la valoració medico-forense, i d'acord amb les troballes objectives de l'exploració realitzada, no es constata una dependència funcional, ni una incapacitat generalitzada, sense perjudici de la naturalesa fluctuant del procés i de la necessitat d'un seguiment clínic evolutiu.

- Per tots aquests motius, la Sala Administrativa declara que, a la vista de l'informe pericial judicial i

de la resta de documentació que es troba en les actuacions, la valoració feta a la sentència d'instància de la prova practicada és correcta, sense que pugui tenir un major valor la prova pericial de part que la recurrent va adjuntar a la seva demanda que aquella elaborada per la perit forense.

- Per consegüent, la Sala Administrativa desestima el recurs d'apel·lació presentat per la recurrent i confirma la decisió de la primera instància.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El motiu principal d'aquest recurs d'empara es basa en el caràcter suposadament erroni de la sentència de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia del 30 de setembre del 2026. La part recurrent estima que s'han conculcat els seus drets protegits a l'article 10 de la Constitució, especialment, els drets a un procés degut, a obtenir una decisió fonamentada en Dret i no arbitrària i a la defensa. La interessada reclama l'anul·lació de la sentència dictada per la Sala Administrativa i que s'adoptin les mesures per restaurar els seus drets fonamentals.

3.2. És ben sabut que el recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància, ni en un tribunal suprem; i que l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic, ni absurd i que no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

La recurrent al·lega haver patit indefensió, perquè no ha pogut conèixer, ni discutir els paràmetres utilitzats per la jurisdicció ordinària quan va concloure que patia un grau d'invalidesa de només el 30% i, per tant, insuficient per beneficiar-se d'una pensió d'invalidesa del grup 2 derivada de malaltia comuna.

3.3. La recurrent estima ser mereixedora d'una pensió d'invalidesa del grup 2 derivada de malaltia comuna, perquè entén que no pot exercir cap activitat professional.

Aquesta prestació es concedeix a les persones assegurades que, entre altres condicions, presenten una reducció d'almenys el 60% de la seva capacitat de guany (article 166 de la Llei de la seguretat social). La CASS ha valorat la IPP en un 20%, mentre que la Batllia (sentència del 9 de març del

2026) i la Sala Administrativa (sentència del 30 de setembre del 2026) consideren que aquest paràmetre objectiu no supera el 30%.

No es discuteix que, als efectes de valorar la IPP, el Reglament de prestacions d'invalidesa de la seguretat social es remet al "*Barème indicatif d'invalidité. Accidents du travail et maladies professionnelles*" publicat per l'UCNSS (disposició transitòria primera). La recurrent es queixa del contingut del dictamen forense encomanat per la Batllia, perquè avalua la IPP en un 30% sense referir-se a cap capítol o epígraf concret del barem esmentat. Aquesta circumstància està plenament acreditada. Això no obstant, el batlle va procedir directament a valorar el grau d'invalidesa sobre la base del conjunt dels elements probatoris que constaven a les actuacions i atenent als criteris establerts en el barem. I en fer-ho, el tribunal de primera instància va arribar a la conclusió que les patologies descrites per la forense (principalment fibromiàlgia i fatiga persistent) s'inscrivien en l'àmbit de les afeccions reumatismals previstes al capítol 8 del barem i que la seva repercussió funcional se situava en el tram superior de la categoria mitjana (15-30%) o en el llindar inferior de la categoria important (30-60%). Finalment, atesa l'absència de dèficits motors, neurològics o cognitius rellevants i la manca d'acreditació d'una afectació psiquiàtrica amb repercussió funcional autònoma, el batlle va confirmar la valoració de la forense (30% d'IPP) perquè resultava coherent amb els criteris orientatius del barem d'aplicació. Per la seva banda, la Sala Administrativa va analitzar, en primer lloc, totes les proves mèdiques de la recurrent i va arribar a la conclusió que no quedava acreditat que les seves patologies impedissin l'exercici de qualsevol activitat de forma regular. Més endavant, coincidint amb el batlle, va donar prevalença a l'informe de la forense per raó de la seva imparcialitat i va concloure finalment que "*la valoració feta a la sentència d'instància de la prova practicada és correcta*".

Per tot allò que s'ha exposat, aquest Tribunal constata que la Sala Administrativa va examinar detalladament la documentació mèdica incorporada a les actuacions i va exposar les raons per les quals confirmava les conclusions de la sentència de primera instància. Aquesta valoració no pot ser substituïda per la d'aquest Tribunal, llevat que resulti arbitrària, il·lògica, manifestament irraonable o que incorri en un error patent, circumstàncies que no s'aprecien en aquest cas. La sentència impugnada conté, doncs, una motivació suficient des de la perspectiva de l'article 10 de la Constitució. Així mateix, la recurrent ha tingut l'oportunitat de qüestionar el grau d'invalidesa establert i els criteris emprats per determinar-lo, especialment en seu d'apel·lació, sense que es constati una situació d'indefensió material.

3.4. Les consideracions exposades en els fonaments de dret anteriors justifiquen la inadmissió a tràmit del recurs d'empara per manca manifesta de contingut constitucional (article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional).

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2026-86-RE interposat per la representació processal de la Sra. Tamara Veras Machado contra la sentència del 30 de setembre del 2026, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, a la Secció de Contenciós-Administratiu 2 de la Batllia, a la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 16 de novembre del 2026.

Pere Pastor Vilanova — President

Víctor Torre de Silva López de Letona — Vicepresident

Jean-Yves Caullet

Magistrat

Joan Manel Abril Campoy

Magistrat